

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 568/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu [REDAKOVANÉ], zo sudkyne [REDAKOVANÉ] a sudcu [REDAKOVANÉ] (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou [REDAKOVANÉ], Stráž 3/223, Zvolen, v mene ktorej koná konateľ a advokát [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25 Co 195/2019 zo 7. augusta 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej advokátskou kanceláriou [REDAKOVANÉ], Stráž 3/223, Zvolen, v mene ktorej koná konateľ a advokát [REDAKOVANÉ], ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 25 Co 195/2019 zo 7. augusta 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola žalovanou v konaní vedenom na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 14 C 560/2015, v ktorom sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva k pozemkom nachádzajúcim sa v katastrálnom území Lužianky, obec Lužianky, okres Nitra. Dôvodom podania žaloby bola tvrdená absolútna neplatnosť kúpnej zmluvy, ktorú žalobca uzavrel so sťažovateľkou. Po podaní žaloby o určenie vlastníckeho práva došlo k podaniu protestu prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra (ďalej len „prokurátor“) proti rozhodnutiu o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech sťažovateľky. Protestu prokurátora bolo vyhovené a žalobca bol ako vlastníč predmetných nehnuteľností zapísaný opätovne do katastra nehnuteľností. Na základe uvedeného odpadol dôvod podanej žaloby a žalobca svojím podaním vzal žalobu späť a žiadal konanie zastaviť.

3. Okresný súd v poradí II. výrokom uznesenia sp. zn. 14 C 560/2015 z 30. októbra 2017 o nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania, aplikujúc § 256 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) ods. 1 Civilného sporového poriadku. Následne krajský súd ako súd odvolací rozhodol uznesením sp. zn. 25 Co 46/2018 z 23. júla 2018, pričom výrok prvoinštančného súdu o náhrade trov konania zmenil tak, že sťažovateľke priznal náhradu trov konania vo výške 100 %. Odvolací súd dospel k záveru, že zastavenie konania procesne zaviniť žalobca, keď vzal žalobu späť, bez procesného zavinenia (žalovanou stranou) sťažovateľkou. Toto odvolacie rozhodnutie napadol žalobca ústavnou sťažnosťou, ktorej ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 222/2019 z 20. augusta 2019 vyhovel, napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom uviedol, že *„krajský súd sa k otázke vyriešenia miery zavinenia na späťvzati žaloby postavil prísne formalisticky, keď zavinenie bez hlbšieho a dôslednejšieho skúmania (napr. z akých dôvodov bola žaloba podaná, aká aktivita bola vyvíjaná jednotlivými stranami sporu v priebehu konania) pripísal na ľarchu strany, ktorá úkon späťvzatia vykonala“*. Ústavný súd v citovanom náleze poukázal na diametrálne odlišnú rozhodovaciu činnosť krajského súdu o tej istej právnej otázke, ktorú považuje za ústavne neudržateľnú. Ústavný súd uviedol, že *„z procesného hľadiska žaloba bola podaná dôvodne (to sa ale nemusí vzťahovať na dôvodnosť žaloby z hmotnoprávneho hľadiska, ktorá sa však v takomto prípade neskúma a neposudzuje), pretože v čase podania určovacej žaloby žalobca nemal inú právnu možnosť domôcť sa ochrany svojich práv. K späťvzatiu žaloby viedli objektívne dôvody – protest prokurátora, na ktorý žalobca a ani žalovaný nemali dosah, ale v dôsledku ktorého bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva žalobcu, čím odpadol predmet žaloby. Vzhľadom na to je v danom prípade opodstatnený záver, že stranám sa nárok na náhradu trov predmetného konania nepriznáva.“*

4. Následne krajský súd vydal napadnuté uznesenie, ktorým zmenil uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti týkajúcej sa trov konania tak, že stranám nárok na náhradu trov konania nepriznáva. Ďalším výrokom rozhodol, že žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Sťažovateľka namieta, že napadnuté uznesenie krajského súdu je nedostatočne odôvodnené a arbitrárne, a preto došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Upozorňuje, že k späťvzatiu žaloby zo strany žalobcu došlo až po uplynutí dvoch rokov po tom, ako bol po proteste prokurátora zapísaný opäť ako vlastník sporných nehnuteľností, pričom jej týmto „oneskoreným“ späťvzatím vznikali trovy právneho zastúpenia, tzv. zavinené trovy, s čím sa krajský súd nevysporiadal. Sťažovateľka takisto zdôraznila skutočnosť, že dôvodom protestu prokurátora bolo porušenie predkupného práva štátu, ktoré porušil žalobca, nie sťažovateľka. Sťažovateľka tiež namieta, že krajský súd sa síce odvolával na rozhodnutia ústavného súdu, tieto však nie v rámci ratio decidendi, ale len ako obiter dictum uvádzali, že v daných prípadoch *„je opodstatnený záver, že stranám sa nárok na náhradu trov nepriznáva“*. Krajský súd sa podľa sťažovateľky nezaoberal tým, že skutočným dôvodom späťvzatia žaloby mohla byť strata aktívnej vecnej legitímácie žalobcu po prevode sporných nehnuteľností na tretiu stranu.

6. Podľa názoru sťažovateľky sa krajský súd arbitrárne vysporiadal aj s náhradou trov odvolacieho konania, keď uviedol, že v odvolacom konaní bol úspešný žalobca. Výrok o náhrade trov odvolacieho konania nadväzuje na prvý výrok, ktorý je podľa nej arbitrárny. Sťažovateľka uvádza, že krajský súd vec neskúmal v intenciách ustanovenia § 257 CSP, ktoré umožňuje posudzovať konkrétne skutkové okolnosti v tom smere, či nezakladajú dôvod hodný osobitného zreteľa. V uvedenom prípade ide o porušenie predkupného práva štátu, ktoré mohol porušiť jedine žalobca ako predávajúci.

7. Vzhľadom na skutočnosť, že na okresnom súde sa vedie v obdobných veciach veľký počet sporov, uvedené podľa sťažovateľky *„vytvára kontext okolností podstatného významu s relevanciou nielen vo vzťahu k porušeniu základného práva na spravodlivé súdne konanie, ale i k porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy“*.

8. Na základe argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo vlastníť majetok podľa č. 20 ods. 1 a 4 Ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 Uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 7. 8. 2020 sp. zn. 25 Co/195/2019- 328 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 25 Co/195/2019-328 zo dňa 7. 8. 2020 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Nitre je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia 450,29 € vrátane DPH* na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

12. Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

16. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

17. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

18. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

19. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

20. Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne

objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

21. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

22. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj čl. 36 ods. 1 listiny) a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k oboj označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08), a preto ich namietané porušenie možno preskúmavať spoločne.

23. Ústavný súd opakovane (z najnovšej judikatúry porov. medzi mnohými napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 383/2017, II. ÚS 566/2018, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 105/2018, II. ÚS 178/2019) judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

24. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe

takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 494/2018, II. ÚS 566/2018).

25. Ďalej ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že ak Civilný sporový poriadok vylučuje uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o trovách konania (§ 419, § 420 a § 421 CSP), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania (I. ÚS 56/2017, I. ÚS 188/2018).

26. Sťažovateľka namieta, že k porušeniu jej v bode 1 označených základných práv podľa ústavy a listiny, ako aj práv podľa dohovoru a dodatkového došlo z dôvodu arbitrárnosti a nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorým ako súd odvolací pri zastavení konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, v ktorom sťažovateľka bola v postavení žalovanej, rozhodol o nároku na náhradu trov konania tak, že náhradu trov konania stranám nepriznáva a zároveň žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Vzhľadom na skutočnosť, že na okresnom súde bol takto zastavený veľký počet súdnych konaní, v ktorých bola sťažovateľka žalovaná, došlo podľa jej tvrdení aj k porušeniu jej základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

27. V prvom rade ústavný súd konštatuje, že rozhodnutia krajského súdu o nároku na náhradu trov zastaveného konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli vedené na základe početných žalôb fyzických osôb proti sťažovateľke ako žalovanej, boli už predmetom viacerých konaní pred ústavným súdom. Ako vyplýva aj zo samotnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu, ale napokon aj z opisu skutkových okolností aktuálne posudzovanej ústavnej sťažnosti, napriek skutočnosti, že takmer vo všetkých prípadoch išlo o obdobnú situáciu, rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu vo výroku

o nároku na náhradu trov konania sa rozchádzali. Ústavný súd už uviedol, že pokiaľ súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom, bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. I. ÚS 222/2019, I. ÚS 225/2019, IV. ÚS 614/2018).

28. Zhrňujúc závery svojich skorších nálezov pri preskúmaní rozhodnutí o náhrade trov zastavených konaní vo veciach sťažovateľky, ústavný súd opakovane vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky (napr. II. ÚS 569/2017, III. ÚS 98/2018, I. ÚS 168/2018, IV. ÚS 614/2018, III. ÚS 298/2018), ako aj základného práva žalobcov (napr. I. ÚS 222/2019, I. ÚS 225/2019, IV. ÚS 178/2019, II. ÚS 210/2019, II. ÚS 261/2018, I. ÚS 457/2019) na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušenie uvedených práv ústavný súd vyslovil najmä v súvislosti s nedostatočným odôvodnením výroku krajského súdu o nároku na náhradu trov zastaveného konania, a to buď vo vzťahu ku skutočnosti, prečo žalobca, prípadne žalovaný má nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, resp. ak súd aplikoval § 257 CSP ako výnimku z pravidla procesného zavinenia zastavenia konania, tak nedostatočne odôvodnil existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa a v tejto súvislosti aj neposkytol stranám procesný priestor na vyjadrenie sa k prípadnej aplikácii tohto ustanovenia.

29. Nad rámec uvedeného ústavný súd po zrušení napadnutých rozhodnutí vo svojich nálezoch konštatoval, že úlohou krajského súdu bude opätovne rozhodnúť o odvolaní, majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 2 CSP (ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru), je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení (napr. I. ÚS 153/2018, I. ÚS 457/2019, II. ÚS 210/2019). Vnímajúc protichodnú rozhodovaciu činnosť krajského súdu vo vzťahu k nároku na náhradu trov zastaveného konania v skutkovo obdobných konaniach vedených na okresnom súde, kde žalovanou stranou bola sťažovateľka, ústavný súd zároveň

opakovane v svojich nálezoach vyhodnotil aj špecifickú skutkovú situáciu, ktorá bola v konaniach o určenie vlastníckeho práva vedených proti sťažovateľke rovnaká. Ústavný súd konštatoval, že z procesného hľadiska je potrebné urobiť záver, že žaloba bola podaná dôvodne (to sa ale nemusí vzťahovať na dôvodnosť žaloby z hmotnoprávneho hľadiska, ktorá sa však v takomto prípade neskúma a neposudzuje), pretože v čase podania určovacej žaloby nemali žalobcovia inú právnu možnosť domôcť sa ochrany svojich práv. K späťvzatiu žaloby viedli objektívne dôvody – protest prokurátora, na ktorý žiadna zo strán sporu nemala dosah, ale v dôsledku ktorého bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva žalobcu, čím odpadol predmet žaloby. Vzhľadom na to je v danom prípade opodstatnený záver, že stranám sa nárok na náhradu trov predmetného konania nepriznáva (m. m. I. ÚS 222/2019, I. ÚS 225/2019, IV. ÚS 614/2018).

30. Vychádzajúc z týchto záverov, ústavný súd pristúpil k preskúmaniu napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorý v relevantnej časti odôvodnenia uvádza:

„Odvolací súd posudzujúc uznesenie v napadnutej časti týkajúcej sa trov konania z hľadiska súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu a citovaného zákonného ustanovenia, viazaný právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky vyslovenom v Náleze zo dňa 20. augusta 2019 č. k. I. ÚS 222/2019-46, sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, podľa ktorého, v tomto prípade nebolo možné zodpovednosť na zastavení konania pričítať ani jednej z procesných strán. Súd prvej inštancie považoval v danej veci za rozhodujúce, že k späťvzatiu žaloby viedli objektívne dôvody, a to konanie iných štátnych orgánov - protest prokurátora, na konanie ktorého žalobkyňa a žalovaný nemali dosah, ale v dôsledku ktorého bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva žalobkyne, čím odpadol predmet žaloby.

Odvolací súd však vzhľadom na stanovisko občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Nitre zo dňa 6. februára 2020 vo veci návrhu na zjednotenie rozhodovania o náhrade trov konania uvedené v bode 9. dospel k záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti týkajúcej sa trov konania je potrebné podľa § 388 CSP zmeniť, keďže v danej veci neboli zistené okolnosti, ktoré by odôvodňovali odklon odvolacieho súdu od uvedeného stanoviska. Ak totiž zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že žalobkyňa vzala žalobu späť (čo v dôsledku súdnej praxe znamená, že zavinila zastavenie konania), avšak

pre objektívne príčiny (protest prokurátora), nebolo jej možné pripísať zavinenie na zastavení konania, nakoľko žaloba bola podaná dôvodne. Na druhej strane zavinenie na zastavení konania z uvedených dôvodov nemožno pripísať ani žalovanému. Preto bolo potrebné o nároku na náhradu trov konania rozhodnúť výrokom tak, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva. Takýto výrok zodpovedá prijatému stanovisku občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Nitre a zaručuje účinnú a spravodlivú ochranu ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty vyjadrený v čl. 2 CSP.“

31. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľky, že krajský súd sa nezaoberal tým, že skutočným dôvodom späťvzatia žaloby mohla byť strata aktívnej vecnej legitímácie žalobcu po prevode sporných nehnuteľností na tretiu stranu a jej námietke, že k späťvzatiu žaloby zo strany žalobcu došlo až po uplynutí dvoch rokov potom, ako bol po proteste prokurátora zapísaný opäť ako vlastník sporných nehnuteľností, pričom jej týmto „oneskoreným“ späťvzatím vznikali trovy právneho zastúpenia, tzv. zavinené trovy, krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uvádza:

„Odvolací súd sa s uvedenými názormi žalovaného nestotožnil, najmä vzhľadom na to, že vo veci bolo preukázané, že k späťvzatiu žaloby viedli objektívne dôvody, a to konanie iných štátnych orgánov - protest prokurátora, na konanie ktorého žalobkyňa a žalovaný nemali dosah, ale v dôsledku ktorého bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva žalobkyne, čím odpadol predmet žaloby... Námietku, že súd prvej inštancie neskúmal procesné zavinenie ohľadne trov, ktoré by inak neboli vznikli podľa ustanovenia § 256 ods. 2 CSP, odvolací súd nepovažoval za dôvodnú vzhľadom na záver súdu prvej inštancie, podľa ktorého nebolo možné zodpovednosť na zastavení konania pričítať ani jednej z procesných strán, s ktorým sa odvolací súd stotožnil.“

32. V súvislosti s rozhodnutím o náhrade trov odvolacieho konania, ktoré odvolací súd priznal žalobcovi proti sťažovateľke v rozsahu 100 %, krajský súd uviedol, že ich priznal žalobcovi z dôvodu jeho úspešnosti v odvolacom konaní napriek tomu, že „zmenil výrok o trovách konania v uznesení súdu prvej inštancie, zmena bola len spresnením

pôvodného výroku v súlade so stanoviskom občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Nitre prijatým dňa 6. februára 2020, ktoré bolo citované v bode 9“.

33. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že otázkou náhrady trov zastaveného konania v sporoch sťažovateľky so žalobcami (fyzickými osobami) sa v dôsledku rozchádzajúcej sa judikatúry zaoberalo aj občianskoprávne kolégium krajského súdu, ktoré prijalo záver korešpondujúci so závermi ústavného súdu, že žiadna zo strán sporu vznik trov procesne nezavinila, a preto žiadnej zo strán sporu sa náhrada trov nepriznáva.

34. V súčasnosti platné a účinné ustanovenie § 256 ods. 1 a 2 CSP v prípade zastavenia konania spája povinnosť nahradiť trovy konania s procesným zavinením zastavenia konania (odsek 1) prípadne so zavinením vzniku trov, ktoré by inak neboli vznikli (odsek 2). Krajský súd preto v záujme spravodlivého vyriešenia otázky povinnosti nahradiť trovy konania za špecifických skutkových okolností konania, v ktorom bola sťažovateľka žalovanou, aplikoval čl. 4 ods. 2 základných princípov Civilného sporového poriadku, v zmysle ktorého ak nie je výslovné ustanovenie, na základe ktorého by bolo možné vec prejednať a rozhodnúť, súd prejedná a rozhodne právnu vec podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, a to s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva tento zákon, tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov zohľadňujúce stav a poznatky právnej vedy a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít.

35. Spôsob, akým krajský súd pristúpil k vyriešeniu otázky náhrady trov v posudzovanej právnej veci, je podľa ústavného súdu ústavne udržateľný, sleduje spravodlivé vysporiadanie vzťahov medzi sporovými stranami týkajúcich sa nároku na náhradu trov konania a sleduje dodržanie princípu právnej istoty. Aj odôvodnenie rozhodnutia o trovách konaniach musí napĺňať atribúty dostatočného odôvodnenia rozhodnutia tak, ako to vyžaduje základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, no k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o trovách konania pristupuje ústavný súd len v prípadoch

procesného excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania. K takémuto procesnému excesu v prípade napadnutého uznesenia krajského súdu podľa názoru ústavného súdu nedošlo.

36. V súvislosti s námietkou sťažovateľky, ktorá sa týka tzv. zavinených trov konania a aplikácie ustanovenia § 256 ods. 2 CSP, v zmysle ktorého ak strana procesne zavinila trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, súd prizná náhradu týchto trov protistrane (ide o tzv. separáciu trov konania, ktorú je potrebné oddeliť od ostatných trov konania), ústavný súd uvádza, že v okolnostiach posudzovanej veci sťažovateľka nepreukázala, že jej v súvislosti s „oneskoreným“ späťvzatím žaloby nejaké trovy vznikli. Nepredložila ústavnému súdu potvrdenie o konkrétnych „zbytočných trovách“, ktoré jej mali v konaní vzniknúť a nešpecifikovala konkrétne úkony, ktoré boli z jej strany v rozhodnom období „zbytočne“ v konaní realizované, a tak neumožnila ústavnému súdu posúdiť relevanciu tejto námietky vo vzťahu ku konkrétnym skutkovým okolnostiam. Vzhľadom na uvedené a na všeobecnú rovinu tejto námietky dospel ústavný súd k záveru, že nedosahuje intenzitu ústavnej relevancie. Majúc na zreteli, že predmetom napadnutého uznesenia je rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania, ktoré ústavný súd v podstatnej časti vyhodnotil ako ústavne konformné, dospel ústavný súd k záveru o neopodstatnenosti uvedenej námietky.

37. V súvislosti s argumentáciou sťažovateľky týkajúcou sa nároku na náhradu trov odvolacieho konania ústavný súd uvádza, že podľa jeho názoru aplikoval odvolací súd príslušné zákonné ustanovenia ústavne súladným spôsobom, keď dospel k záveru, že v odvolacom konaní bol plne úspešný žalobca napriek výroku odvolacieho súdu, ktorým zmenil napadnutý výrok okresného súdu. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd primeraným spôsobom odôvodnil, že ide len o „formálnu“ zmenu výroku v súlade so stanoviskom občianskoprávneho kolégia krajského súdu prijatým 6. februára 2020, preto ani túto námietku sťažovateľky nepovažoval za dôvodnú.

38. Ústavný súd po preskúmaní argumentácie odvolacieho súdu dospel k presvedčeniu, že napadnuté uznesenie nevybočuje z aplikačnej praxe všeobecných súdov,

je presvedčivo odôvodnené, ústavne udržateľné a ako také je potrebné ho považovať za výraz autonómneho súdneho rozhodovania, do ktorého ústavný súd nemá dôvod v tomto prípade zasahovať.

39. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a označeným základným právom podľa ústavy a listiny, ako aj právom podľa dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

40. V súvislosti so sťažovateľkou namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľka v sťažnosti len stručne uvádza, že väčší počet sporov o nárok na náhradu trov konania vytvára kontext okolností podstatného významu s relevanciou nielen vo vzťahu k porušeniu základného práva na spravodlivé súdne konanie, ale i k porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako i práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci nemohlo dôjsť ani k porušeniu uvedených práv. Ústavný súd preto aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

41. Namietané porušenie čl. 20 ods. 4 ústavy sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nielenže neodôvodnila, v rámci svojej argumentácie ho ani nespomenula, a vzhľadom na obsah tohto ústavného článku, ktorý upravuje ústavné podmienky vyvlastnenia alebo núteného obmedzenia vlastníckeho práva, ústavný súd ani nevzhliadol žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a porušením uvedeného článku ústavy, preto ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

42. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

predseda senátu